

Den Haag, 30-09- 2022

College van Burgemeester en Wethouders van Den Haag,
per email via: nieuwwaldeckknaptop@denhaag.nl

Betreeft: Zienswijze Bomenstichting Den Haag Voorontwerp Italiaanse buurt
Bijlage 1: Klantonvriendelijke werkwijze van de gemeente

Geacht college,

De Bomenstichting Den Haag (hierna: BDH) heeft kennis genomen van het Voorontwerp Italiaanse buurt. Vanwege het ontbreken van relevante stukken in het Raadsinformatiesysteem (RIS) is het echter onmogelijk om een goed onderbouwde zienswijze te kunnen indienen over het Voorontwerp Italiaanse buurt.

Wij verzoeken de gemeente dan ook om bewoners en belangenorganisaties, zoals de Bomenstichting Den Haag, alsnog de kans te geven dit te doen, door inzage te geven in de relevante stukken en de deadline voor indienen van de zienswijze te verzetten.

De relevante stukken, die ontbreken, zijn:

- Overzichtelijk en helder kaartmateriaal van het plangebied met de oude situatie en de nieuwe situatie opdat de verschillen transparant worden.
- Een BEA (zie: Nota Stadsbomen) waarin de opties om de bomen te behouden worden genoemd, en waarin wordt beargumenteerd waarom daar wel- of niet voor is gekozen. Op basis hiervan dient het VO opgesteld te worden.
De BEA dient aan de gemeenteraad ter besluitvorming te worden voorgelegd tezamen met het VO (zie: Nota Stadsbomen);
- Een lijst met welke bomen er volgens het plan zouden worden gekapt, gespaard of verplant;
- Kaartmateriaal waar de bestaande bomen en nieuwe bomen ingetekend zijn;
- Een zorgvuldig opgestelde bomenbalans, bestaande uit aantallen bomen én kroonoppervlakken;
- Een natuurkansenscan (zie: bijlage 6 uit de Nota Stadsnatuur).

Enkele algemene aanbevelingen

In het plan is te lezen dat de Italiaanse buurt het uiteindelijk met acht bomen minder moet stellen dan er waren. Er worden 74 bomen gekapt. Het kroonoppervlak zal volgens dit plan uiteindelijk wel groter zijn. De BDH merkt hierbij wel op dat de berekening wat slordig is: op pagina 10 gaat het over een kroonoppervlak van 4.800 m² na 15 jaar, op pagina 13 is het nog maar 1.600 m² na 15 jaar. Wat is het nu? Ook komen de cijfers over de aantallen bomen niet overeen met het door de omgevingsmanager later toegestuurde "bomenplan" (zie bijlage 1 voor toelichting).

Waarom gekozen is voor een termijn van 15 jaar is onduidelijk, zeker wanneer men weet dat bomen pas na hun 40 jaar een volwassen kroon hebben en volwaardige ecosysteemdiensten gaan leveren. Bovendien is de gemiddelde leeftijd van bomen in Den Haag 40 jaar.

De vraag is ook hoe de kroonoppervlakteberekeningen zijn uitgevoerd. We hebben begrepen dat hier nogal wat 'haken en ogen' aan zitten. Het is dan ook zinvol om een uitleg te geven. Wat is de onzekerheidsmarge?

Volwassen bomen zijn véél effectiever in het tegengaan van het broeikaseffect en het verminderen van hittestress dan jonge boompjes. En het broeikaseffect en hittestress zijn problemen die we nú moeten tegengaan, niet pas over 15 jaar.

Daarom beveelt de BDH aan om gezonde bomen te laten staan, en de stelregel *'niet kappen, tenzij het aantoonbaar niet anders kan'* uit het coalitieakkoord van 2019 en het recente coalitieakkoord van 2022, na te leven.

In de Italiaanse buurt is wortelopdruk ontstaan, omdat de wortels van de bomen in de te kleine boomspiegels niet genoeg ruimte hebben gekregen. We bevelen aan om de oplossing te zoeken in het vergroten van de plantvlakken en een verbetering van de doorwortelbare ruimte. Zo kunnen de bomen én de bestrating weer jaren mee.

Ook bevelen we aan om bijvoorbeeld te kijken naar de mogelijkheid tot het plaatsen van voedingspijlers. Deze voedingspijlers zijn bedoeld om storende grondlagen te doorbreken en het contact met het grondwater te herstellen, zodat er weer een goede capillaire werking en doorgroei naar beter doorwortelbare ruimten plaatsvindt. Meer informatie vindt u bijvoorbeeld hier:

https://www.nationalebomenbank.nl/media/documents/productblad_voedingspijlers.pdf

Aanbevelingen op basis van inventarisatie door de wijk

De Bomenstichting Den Haag heeft zelf een ronde gemaakt door de wijk en een aantal hele mooie bomen gezien die zeker het behouden waard zijn. Zonder uitpuittend te zijn geven we hier wat voorbeelden. Zo staan er op de Paganinilaan tegenover nummer 17 t/m 25 drie prachtige Kaukasische Vleugelnoten, plus om de hoek nog een. Deze bomen moeten absoluut behouden blijven. Het pleintje eromheen zou, omzoomd door deze mooie bomen, een prachtige groene ontmoetingsplaats kunnen worden voor buurtbewoners. De verstening van de heuvel kan plaats maken voor groen.

Op de hoek van de Toscaninilaan en de Paganinilaan staat een hele mooie hemelboom die ook behoudenswaardig is. Op de Puccinistraat (tussen nummer 150 en nummer 155) een bijzonder mooie Kaukasische vleugelnoot. En even verderop prachtige essen van 35-40 jaar oud. Het blad is – aan het begin van de herfst - lichtgroen en mooi doorschijnend, wat een erg fraai gezicht oplevert. Het achterstallig onderhoud van de groenstrook moet worden weggewerkt, maar de essen staan hier erg mooi en moeten zeker worden behouden.

De Rigolettostraat is een mooi voorbeeld van een straat waar de boomspiegels kunnen worden vergroot door ze evenwijdig aan de rijbaan met elkaar te verbinden, opdat de wortels in de lengte ruimte vinden. De tegels die toegang geven tot gebouwen en de trottoirband + 1 tegelrij, kunnen blijven liggen (uitstapstrook).

Hemelboom hoek Paganinistraat - Toscaninilaan

Vriendelijke groet van

Clara Visser – voorzitter Bomenstichting Den Haag

Bijlage 1: klantvriendelijke werkwijze van de gemeente.

In het begin van dit stuk hebben we duidelijk gemaakt dat een gebrek aan informatie het onmogelijk maakt een goed onderbouwde zienswijze in te dienen. Specificatie vindt u hier.

- Op 23 augustus 2022 heeft de Bomenstichting Den Haag aan de groenbeheerder gevraagd om een boominventarisatie (per mail); hij stuurde ons door naar de omgevingsmanager.
- Op 28 augustus 2022 heeft de Bomenstichting Den Haag aan de omgevingsmanager gevraagd om een boominventarisatie (per mail). We kregen toen een (niet werkende) link naar Kaarten Den Haag.
- Op 31 augustus teruggemild dat we hier niet mee uit de voeten kunnen en nogmaals gevraagd om een boominventarisatie.
- Op 5 september een reminder gestuurd.
- Op 8 september gebeld naar 14070. Een vriendelijke mevrouw aan de lijn wilde weten wat 'Waldeck' is en hoe je het spelt, en verwees vervolgens naar het email-adres van de omgevingsmanager.
- Op 15 september nogmaals de omgevingsmanager een reminder gestuurd.
- Op 19 september nogmaals.
- Op 20 september mailt de omgevingsmanager terug zonder bijlage en stelt voor om af te spreken op het stadhuis. Het voorstel om dan de vrijdag erop af te spreken, wijst zij af.
- Op 26 september heeft de Bomenstichting Den Haag de stukken geprobeerd op te vragen via het formulier: <https://www.denhaag.nl/nl/formulieren/bijlagen-bekendmaking-omgevingsvergunning-opvragen.htm>
- Op 27 september belde een gemeentebambenaar naar aanleiding van dat formulier op met de mededeling dat zij alleen de stukken die al in het RIS staan met de Bomenstichting Den Haag kon delen.
- Op 29 september ontvangt de Bomenstichting Den Haag van de omgevingsmanager een document "Beplantingslijst" dat getoond is op het spreekuur rondom de ter inzage legging. Het is een Definitief Ontwerp: een kaart zonder straatnamen zodat een oriëntatie onmogelijk is. Het verschil tussen het VO en DO is tamelijk verontrustend:

Aantal bomen in:	VO en het Ter inzageleggingsbesluit	DO
te kappen bomen	74	59
te handhaven bomen	59	33
te verplanten bomen	10	9
Nieuw te planen bomen	66	58

- In het VO en in het ter inzageleggingsbesluit wordt gesproken van een parkeerbalans en een fietsparkeerbalans, maar geen bomenbalans. We maken uit de hiervoor geschetste chaos rond de bomen zo groot is dat er geen balans op te stellen is. En dat is in strijd met de afspraak dat alle VO's voorzien worden van een bomenbalans. Een deugdelijke, natuurlijk.
- De Bomenstichting DH merkt op dat het gemis aan een deugdelijke BEA hiermee evident is aangetoond.
- De omgevingsmanager beweert echter dat de BEA niet wordt afgegeven in het stadium van het voorontwerp, maar pas in te zien is als de kapvergunning is aangevraagd. Dit staat haaks op de bedoelingen van de Nota Stadsbomen waarin toch duidelijk staat dat de BEA ten grondslag moet liggen van het VO en dat de BEA ter besluitvorming moet worden voorgelegd, inclusief de overwegingen om bomen te laten staan of te behouden.